

CZU: 343.5:657.28:343(478)(094.4)

[https://doi.org/10.59295/sum8\(188\)2025_20](https://doi.org/10.59295/sum8(188)2025_20)

Operațiuni ilegale cu mijloace de plată fără numerar: Analiză de drept penal

Vitalie STATI,

Universitatea de Stat din Moldova

În articol se analizează elementele constitutive și circumstanțele agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ din Codul penal al Republicii Moldova. Sunt stabilite obiectul juridic de subgrup și obiectele juridice speciale ale acestor infracțiuni. Pe calea interpretării art. 132³ din Codul penal al Republicii Moldova și a unor norme extrapenale, este caracterizat obiectul material (imaterial) al infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ din Codul penal al Republicii Moldova. Se stabilește structura și conținutul laturii obiective pentru fiecare dintre aceste infracțiuni. Sunt examinate particularitățile laturii subiective și ale subiectului infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ din Codul penal al Republicii Moldova. Analiza se încheie cu determinarea circumstanțelor agravante ale infracțiunilor analizate.

Cuvinte-cheie: mijloace de plată fără numerar; numerar; fonduri; date de identificare; operațiune; consimțământul titularului; utilizarea frauduloasă.

ILLEGAL OPERATIONS WITH NON-CASH MEANS OF PAYMENT: A CRIMINAL LAW ANALYSIS

The article examines the constituent elements and aggravating circumstances of the offenses provided by the art. 260⁸ of the Criminal Code of the Republic of Moldova. It identifies the subgroup juridical object and the specific juridical objects of these offenses, and, through the interpretation of art. 132³ of the Criminal Code and certain extra penal provisions, defines the material (or immaterial) object of the offenses provided by the art. 260⁸ of the Criminal Code of the Republic of Moldova. The analysis sets out the structure and content of the objective side for each offense, explores the particularities of the subjective side and the offender, and concludes by determining the aggravating circumstances of the examined offenses.

Keywords: non cash means of payment; cash; funds; identification data; operation; consent of the holder; fraudulent use.

Introducere

Primii douăzeci de ani ai tranziției post-sovietice în Republica Moldova s-au distins prin profunde restructurări instituționale și transformări accelerate ale mecanismelor economice. În acest context, relațiile sociale asociate circulației instrumentelor de plată au cunoscut o expansiune rapidă, determinată de liberalizarea pieței, diversificarea mijloacelor de tranzacționare și adaptarea cadrului legislativ la standardele economiei de piață. Apariția formelor moderne de plată și integrarea lor în practica economică au influențat comportamentele financiare ale populației și modul de funcționare al instituțiilor, configurând un nou model de interacțiune socio-economică. Analiza acestor procese oferă premisele înțelegerii mecanismelor prin care schimbarea tehnologică și normativă modelează raporturile dintre actorii sociali în perioade de tranziție. Consolidarea noilor relații sociale a necesitat instituirea unui cadru juridic prin adoptarea actelor normative specifice.¹

1. A se vedea, de exemplu: Regulamentul BNM privind decontările fără numerar în Republica Moldova: nr. 25/11-02 din 12.07.1996. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr. 63, 77; Hotărârea BNM cu privire la aprobarea formularelor-tip ale documentelor primare de decontare fără numerar: nr. 59 din 19.12.1996. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 9, 14; Regulamentul BNM privind organizarea de către bănci a plăților cu carduri pe teritoriul Republicii Moldova: nr. 58/11-02 din 22.05.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 38-39, 60; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la implementarea masivă a instrumentelor de plată fără numerar: nr. 191 din 06.03.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 44-45, 283.

Necesitatea de a implementa două directive ale Uniunii Europene² (în continuare – UE) a condiționat adoptarea Legii nr. 114 din 18.05.2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică³ (în continuare – Legii nr. 114/2012). În ceea ce privește monedele virtuale, atitudinea autorităților moldovene a fost și este în continuare reticentă.⁴ Adoptarea Directivei (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului⁵ (în continuare – Directivei (UE) 2019/713) a marcat o nouă etapă în procesul de reglementare în Republica Moldova a relațiilor sociale asociate circulației instrumentelor de plată. Din preambulul la această directivă reiese că fraudele și contrafacerea mijloacelor de plată fără numerar au consecințe ce depășesc pierderile financiare, afectând direct siguranța comunităților și încrederea publică; UE răspunde printr-un cadru legislativ unitar, sancțiuni proporționale cu gravitatea faptelor, extinderea protecției asupra noilor tehnologii și monedelor virtuale, precum și incriminarea etapelor de pregătire a infracțiunilor; statele membre sunt chemate la cooperare operativă, schimb rapid de informații și utilizarea tehnologiilor moderne de investigație, în paralel cu măsuri de sprijin pentru victime; indiferent de valoarea prejudiciului, aceste infracțiuni sunt tratate cu maximă seriozitate, pentru a asigura un spațiu digital european sigur și bazat pe încredere.

Astfel, din perspectiva Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1171 din 28.11.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene [1], a devenit indispensabilă apărarea pe cale penală a valorilor și relațiilor sociale împotriva operațiunilor ilegale cu mijloace de plată fără numerar. Pe cale de consecință, prin Legea nr. 136 din 06.06.2024 pentru modificarea unor acte normative [2] (în continuare – Legea nr. 136/2024), Codul penal al Republicii Moldova a fost completat cu articolul 260⁸, care incriminează astfel de operațiuni.

Rezultate obținute și discuții

Art. 260⁸ CP RM cuprinde, sub același nomen juris de operațiuni ilegale cu mijloace de plată fără numerar, trei variante-tip de infracțiuni și două variante agravate de infracțiuni.⁶

A. Obiectul infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM

2. A se vedea: Directiva 2009/110/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16.09.2009 privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică, de modificare a Directivelor 2005/60/CE și 2006/48/CE și de abrogare a Directivei 2000/46/CE. [Accesat: 23.08.2025] Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32009L0110>; Directiva (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului din 25.11.2015 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 2002/65/CE, 2009/110/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010, și de abrogare a Directivei 2007/64/CE. [Accesat: 23.08.2025] Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:32015L2366>

3. A se vedea: Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică: nr. 114 din 18.05.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 193-197, 661.

4. De exemplu, dintr-un Comunicat al BNM din 10.07.2017* rezultă că monedele virtuale, nefiind emise sau garantate de autorități publice, nu beneficiază de reglementare în Republica Moldova; lipsa cadrului juridic și a supravegherii expune utilizatorii la riscuri majore: pierderea fondurilor, fraude, volatilitate extremă, imposibilitatea conversiei sau accesării portofelului; utilizarea în activități ilicite; fondurile nu sunt protejate, iar BNM recomandă prudență sporită și monitorizează evoluțiile internaționale.

* A se vedea: Moneda virtuală și riscuri asociate. [Accesat: 23.08.2025] Disponibil: <https://www.bnm.md/ro/content/moneda-virtuala-si-riscuri-asociate>

5. A se vedea: Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. [Accesat: 24.08.2025] Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/713/oj?locale=ro>

6. În concreto, prima variantă-tip de infracțiune, prevăzută la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, rezidă în „acceptarea unei operațiuni de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale cunoscând că operațiunea este efectuată prin folosirea unui instrument de plată fără numerar sau a unui instrument de plată electronică care este falsificat sau utilizat fără consimțământul titularului”.*

Într-o lucrare din 2015 am susținut că „obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XI [...] al părții speciale a Codului penal îl constituie „relațiile sociale din domeniul informaticii și al telecomunicațiilor”. [3, p. 342] Evoluția societății în cei zece ani care s-au scurs a lăsat o amprentă asupra conținutului obiectului juridic generic al acestui grup de infracțiuni. Drept urmare, Prin Legea nr. 136/2024, denumirea Capitolului XI al părții speciale a Codului penal a fost modificată din „Infracțiuni informatice și infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor” [4] în „Infracțiuni informatice și infracțiuni în domeniul comunicațiilor electronice” [4]. În mod corespunzător, ținând cont de această remaniere, este întemeiat să afirmăm că obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM, în special, și al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XI al părții speciale a Codului penal, în ansamblu, îl constituie relațiile sociale din domeniul informaticii și al comunicațiilor electronice.

În aceeași lucrare am identificat trei tipuri de infracțiuni prevăzute în Capitolul XI al părții speciale a Codului penal: „1) infracțiuni contra confidențialității și integrității datelor și sistemelor informatice (prevăzute la art. 259, 260, 260¹-260⁴, 261 CP RM); 2) infracțiuni informatice în accepțiune strictă (prevăzute la art. 260⁵ și 260⁶ CP RM); 3) infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor (prevăzută la art. 261¹ CP RM)” [3, p. 346]. De precizat că prezența primelor două tipuri este determinată de concepția promovată în Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică⁷ (ratificată prin Legea nr. 6 din 02.02.2009 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică [5]).

În această concepție nu se înscriu, inter alia, infracțiunile prevăzute la art. 260⁷ și 260⁸ CP RM. Or, stabilirea răspunderii pentru infracțiunea, prevăzută la art. 260⁷ CP RM, derivă implicit din alin. (5) art. 9 al Directivei 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului.⁸ La rândul său, stabilirea răspunderii pentru infracțiunile, specificate la art. 260⁸ CP RM, decurge din Directiva (UE) 2019/713.⁹ Din cele menționate reiese că infracțiunile, prevăzute la art. 260⁷ și 260⁸ CP RM, trebuie să aibă un loc aparte în tipologia infracțiunilor prevăzute în Capitolul XI al părții speciale a Codului penal. De aceea, avem temeiul să afirmăm: infracțiunea, specificată la art. 260⁷ CP RM, se referă la tipul de infracțiuni informatice care lezează siguranța identității unei alte persoane; infracțiunile, prevăzute la art. 260⁸ CP RM, se referă la tipul de infracțiuni informatice care afectează legalitatea operațiunilor cu mijloace de plată fără numerar. Respectiv, obiectul juridic de subgrup îl formează relațiile sociale cu privire la: siguranța identității unei alte persoane (în ipoteza infracțiunii specificate

A doua variantă-tip de infracțiune, specificată la alin. (2) art. 260⁸ CP RM, se exprimă în „dobândirea pentru sine sau pentru altul ori deținerea în vederea utilizării frauduloase a unui mijloc de plată fără numerar însoțit prin săvârșirea unei infracțiuni”.*

A treia variantă-tip de infracțiune, prevăzută la alin. (3) art. 260⁸ CP RM, constă în „efectuarea unei operațiuni de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale prin utilizarea, fără consimțământul titularului, a unui instrument de plată fără numerar, a unui instrument de plată electronică sau a datelor de identificare care permit utilizarea acestuia”.*

Prima variantă agravată de infracțiune, menționată la alin. (4) art. 260⁸ CP RM, presupune că oricare dintre infracțiunile, care sunt specificate la alin. (1)-(3):

- este săvârșită „prin utilizarea de date de identificare fictive”* (lit. a));
- este săvârșită „de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală”* (lit. b));
- a cauzat „daune în proporții mari”* (lit. c)).

În fine, a doua variantă agravată de infracțiune, consemnată alin. (5) art. 260⁸ CP RM, presupune că oricare dintre infracțiunile, care sunt prevăzute la alin. (1)-(3), a cauzat „daune în proporții deosebit de mari”*.

* Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 128-129, 1012.

7. A se vedea: Convention on Cybercrime. [Accesat: 25.08.2025] Disponibil: <https://rm.coe.int/1680081561>

8. A se vedea: Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului. [Accesat: 25.08.2025] Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:32013L0040>

9. A se vedea: Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. [Accesat: 25.08.2025] Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/713/oj/locale=ro>

la art. 260⁷ CP RM); legalitatea operațiunilor cu mijloace de plată fără numerar (în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM).

Privitor la obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM, R. Cojocaru și S. Lisnic evidențiază în calitate de valori sociale vătămate „patrimoniul și integritatea sistemelor moderne de plată” [6].

În primul rând, considerăm că fiecare dintre infracțiunile, prevăzute la 260⁸ CP RM, are propriul obiect juridic special. În al doilea rând, „valorile și relațiile sociale ce pot fi deduse din semnificația semantică a termenilor și expresiilor utilizate de către legiuitor la descrierea infracțiunii” [7] reprezintă, în opinia lui R. Cojocaru și G.-M. Țical, unul dintre procedeele de stabilire a conținutului obiectului juridic special al infracțiunii. Aplicând acest procedeu, deducem că obiectul juridic special al infracțiunilor, prevăzute la 260⁸ CP RM, îl constituie relațiile sociale cu privire la: 1) acceptarea în condiții de legalitate a operațiunilor de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale (în ipoteza infracțiunii specificate la alineatul (1)); 2) dobândirea sau deținerea în condiții de legalitate a mijloacelor de plată fără numerar (în cazul infracțiunii prevăzute la alineatul (2)); 3) efectuarea în condiții de legalitate a operațiunilor de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale (în ipoteza infracțiunii specificate la alineatul (3)).¹⁰

În alt registru, din art. 260⁸ CP RM reiese că obiectul material sau imaterial al infracțiunilor analizate îl reprezintă:

1) operațiunea de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale, efectuată prin folosirea unui instrument de plată fără numerar sau a unui instrument de plată electronică care este falsificat sau utilizat fără consimțământul titularului (în cazul infracțiunii specificate la alineatul (1)):

Referitor la obiectul imaterial al infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, ca reper conceptual poate fi utilizată următoarea definiție legislativă: „operațiune de plată – acțiune, inițiată de plătitor sau în numele acestuia ori de beneficiarul plății, de depunere, transferare sau retragere de fonduri, indiferent de alte obligații existente între plătitor și beneficiarul plății” [8]. Parafrazând, se poate afirma că, în accepția alin. (1) art. 260⁸ CP RM, operațiunea de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale constituie un exemplu de operațiune de plată, inițiată de plătitor sau în numele acestuia ori de beneficiarul plății, indiferent de alte obligații existente între plătitor și beneficiarul plății. Folosim termeni juridici pentru descrierea acestei operațiuni, deși trebuie să accentuăm că ea este efectuată în condiții de ilegalitate.

Condiția obligatorie, stabilită în alin. (1) art. 260⁸ CP RM, este ca operațiunea de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale¹¹ să fie efectuată prin folosirea unui instrument de plată fără numerar sau a unui instrument de plată electronică care este falsificat sau utilizat fără consimțământul titularului¹²;

2) mijlocul de plată fără numerar însoțit prin săvârșirea unei infracțiuni (în ipoteza infracțiunii prevăzute la alineatul (2)):

Conform alin. (1) art. 132³ CP RM, „prin mijloc de plată fără numerar se înțelege un instrument de plată fără numerar, un instrument de plată electronică, o monedă electronică sau o monedă virtuală” [4]. Cele patru noțiuni subiacente sunt definite în alin. (2)-(5) din același articol.

Astfel, din alin. (2) art. 132³ CP RM¹³ putem deduce că instrument de plată fără numerar se consideră: 1) un dispozitiv, un obiect sau o înregistrare; 2) în oricare dintre aceste trei forme, acesta/aceasta beneficiază

10. Observăm că aceste obiecte juridice speciale derivă organic din obiectul juridic de subgrup al infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM, pe care l-am relevat supra.

11. Accentuăm că această operațiune este efectuată nu de către subiectul infracțiunii specificate la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, ci de către o altă persoană.

12. Mai jos vor fi analizate noțiunile de numerar, de fonduri, de monedă electronică și de monedă virtuală, care desemnează entitățile în legătură cu care se realizează operațiunea consemnată în alin. (1) art. 260⁸ CP RM.

13. Definiții asemănătoare sunt formulate în: lit. (a) art. 2 din Directiva (UE) 2019/713; alin. (1) art. 180 din Codul penal al României; alin. 10 § 74 din Codul penal al Republicii Austria; alin. 19) secț. 459 din Codul penal al Ungariei.

de protecție; 3) se caracterizează prin materialitate, imaterialitate sau combinația celor două naturi într-un singur ansamblu; 4) se utilizează singur/singură, împreună cu o procedură sau împreună cu un set de proceduri; 5) nu constituie o monedă legală; 6) permite deținătorului/utilizatorului transferul de bani sau de valoare monetară, inclusiv prin monedă electronică sau monedă virtuală.

Din art. 3 al Legii nr. 114/2012 și din pct. 40¹⁾ art. 4 al Codului fiscal, reiese că instrument de plată fără numerar se consideră: „dispozitivul (dispozitivele) personalizat(e) (card de plată, telefon mobil etc.) și/sau orice serie de proceduri (tehnice – coduri PIN, TAN, alte tipuri de coduri, login/parolă etc. sau funcționale – transfer de credit, debitare directă) convenite între utilizatorul serviciilor de plată și prestatorul de servicii de plată și folosite de utilizatorul serviciilor de plată pentru a iniția un ordin de plată” [8; 9]. În plus, din interpretarea art. 237 CP RM derivă că instrumente de plată fără numerar sunt: 1) cardurile; 2) tichetele de masă; 3) alte instrumente de plată (ordin de plată, cec, acreditiv documentar, incasou documentar etc.). R. Cojocaru și S. Lisnic includ în această listă, inter alia: „vouchere sociale electronice folosite pentru plata produselor de strictă necesitate; brățări inteligente cu funcții de plată conectate la conturi bancare sau aplicații; coduri QR generate pentru plată în aplicații mobile” [6]. Rezumând, în sensul alin. (1) art. 132³ CP RM, calitatea de instrument de plată fără numerar o are oricare instrument care îndeplinește cele șase condiții obligatorii, pe care le-am prezentat mai sus, și care este emis de o entitate autorizată din Republica Moldova, dintr-un stat străin sau dintr-o uniune de state străine.

O altă noțiune subiacentă, utilizată în alin. (1) art. 132³ CP RM, este cea de instrument de plată electronică. Această noțiune este definită în alineatul (3) din același articol.¹⁴ Din această normă reiese că instrumentul de plată electronică: 1) permite efectuarea de retrageri de numerar, de încărcare și descărcare a monedei electronice, precum și transferuri de fonduri; 2) nu este destinat pentru executarea de operațiuni de către instituțiile financiare.

Spre deosebire de instrumentul de plată fără numerar (în sensul alin. (2) art. 132³ CP RM), instrumentul de plată electronică poate avea doar o natură imaterială. Suportul tehnic al instrumentelor de plată electronică este exclusiv electronic (card, aplicație, terminal de plată, bancomat etc.). Inițiator al tranzacției, realizate cu astfel de instrumente, este, de regulă plătitorul, prin folosirea instrumentului de plată electronică. Instrumentul de plată electronică este emis, de obicei, de instituții de plată sau de bănci. Ca element de identificare a unui astfel de instrument poate servi un card, un token, date de acces online sau un dispozitiv fizic.¹⁵

Următoarea noțiune subiacentă, folosită în alin. (1) art. 132³ CP RM, este cea de monedă electronică. Definiția acestei noțiuni este formulată în alineatul (4) din același articol.¹⁶ Interpretarea definiției respective ne permite să deducem că monedă electronică: 1) se consideră valoarea monetară stocată electronic, inclusiv magnetic; 3) reprezintă o creanță asupra emitentului; 4) este emisă la primirea fondurilor (altele decât moneda electronică), în scop de efectuare a unor operațiuni de plată; 5) este acceptată de o persoană, alta decât emitentul de monedă electronică.

Moneda electronică are, în mod firesc, o natură imaterială. Scopul principal al monedei electronice este de a servi drept mijloc de plată stocat, utilizabil ulterior în tranzacții. Suportul tehnic pentru moneda electronică este electronic (de exemplu: card preplătit, aplicație e-wallet, cloud etc.). Inițiator al tranzacției, realizate cu monede electronice, este utilizatorul, prin prezentarea valorii stocate spre plată. Monedele electronice pot fi emise de bănci sau de alți prestatori de servicii de plată.¹⁷

14. Definiții asemănătoare sunt formulate în: alin. (2) art. 180 din Codul penal al României; alin. 20) secț. 459 din Codul penal al Ungariei.

15. Menționăm ca exemple de instrumente de plată electronică: Wise, Zelle, PaySend Direct, TransferGo Direct, Remitly Express, WorldRemit Direct, Google Pay, Apple Pay, Samsung Pay, Klarna Pay Now etc. Lista în cauză poate continua. Important este să fie îndeplinite cele două condiții obligatorii pe care le-am enunțat mai sus.

16. Definiții asemănătoare sunt formulate în: art. 3 al Legii nr. 114/2012; alin. (3) art. 180 din Codul penal al României; alin. 2 art. 2 din Directiva 2009/110/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009 privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică, de modificare a Directivelor 2005/60/CE și 2006/48/CE și de abrogare a Directivei 2000/46/CE.

17. Exemple de monede electronice: Orange Money, Vodafone M Wallet, WebMoney, M Pesa, CBDC, e-CNY, Sand Dollar, e-Krona, DCash, JAM-DEX, eNaira etc.

Ultima noțiune subiacentă, folosită în alin. (1) art. 132³ CP RM, este cea de monedă virtuală. Definiția acestei noțiuni este formulată în alineatul (5) din același articol.¹⁸ Din această normă reiese că moneda virtuală: 1) constituie o expresie digitală a unei valori economice; 2) nu este emisă și nici susținută de o bancă centrală ori de o altă autoritate publică; 3) nu este neapărat ancorată la o monedă instituită legal; 4) nu are statut juridic de monedă oficială ori de mijloc legal de plată; 5) este utilizată de către persoane fizice sau juridice ca mijloc de schimb; 6) poate fi transferată, stocată și tranzacționată prin mijloace electronice.

Moneda virtuală are, la fel ca moneda electronică, o natură imaterială, existând exclusiv în format digital. Scopul său principal nu este însă limitat la a fi un mijloc de plată pre-stocat, ci de a funcționa ca un instrument descentralizat de schimb, utilizabil direct în tranzacții între părțile care o acceptă. Suportul tehnic pentru moneda virtuală este rețeaua blockchain sau alte tehnologii distribuite, și nu infrastructura bancară tradițională. Inițiatorul tranzacției este tot utilizatorul, care autorizează transferul valorii prin semnătură digitală, în locul prezentării unui sold preîncărcat. Spre deosebire de moneda electronică, moneda virtuală nu este emisă sau garantată de o bancă ori de un prestator autorizat de servicii de plată, ci de regula creată și întreținută de o comunitate sau un protocol tehnologic, ceea ce îi conferă un caracter descentralizat.¹⁹

După analiza celor patru noțiuni subiacente care derivă din noțiunea de mijloc de plată fără numerar, amintim care este condiția obligatorie, stabilită în alin. (2) art. 260⁸ CP RM: mijlocul de plată fără numerar trebuie să fi fost însușit prin săvârșirea unei infracțiuni. Cu alte cuvinte, este necesar să existe o conexitate cronologică dintre infracțiunea, prevăzută la alin. (2) art. 260⁸ CP RM, și o altă infracțiune prin care mijlocul de plată fără numerar a fost însușit. Astfel, mai întâi este comisă infracțiunea „de însușire”, după care este săvârșită infracțiunea specificată la alin. (2) art. 260⁸ CP RM. Atunci când vorbim despre infracțiunea „de însușire”, ne referim la una dintre infracțiunile prevăzute la art. 186-192, 196, 260⁶ etc. din Codul penal. Nu se exclude ca săvârșirea unei asemenea infracțiuni să fie precedată de comiterea unei alte infracțiuni (de exemplu, a uneia dintre infracțiunile specificate la art. 259 CP RM).

Infracțiunea „de însușire” poate fi comisă: 1) de către subiectul infracțiunii prevăzute la alin. (2) art. 260⁸ CP RM; 2) de către o altă persoană. Or, în această normă nu este concretizat cine anume a însușit mijlocul de plată fără numerar. În prima dintre aceste situații, subiectul infracțiunii, prevăzute la alin. (2) art. 260⁸ CP RM, răspunde și pentru infracțiunea „de însușire”. În a doua situație, este posibil ca subiectul infracțiunii, prevăzute la alin. (2) art. 260⁸ CP RM, să răspundă, de asemenea, în baza fie a art. 199 CP RM (pentru dobândirea, fără o promisiune prealabilă, a bunurilor despre care se știe că au fost obținute pe cale criminală), fie a alin. (5) art. 42 și art. 186-192, 196, 260⁶ etc. din Codul penal (pentru procurarea promisă din timp a obiectelor dobândite pe cale criminală);

3) *numerar, fonduri, moneda electronică sau moneda virtuală (în cazul infracțiunii specificate la alineatul (3))*:

Ultimele două dintre aceste noțiuni le-am examinat mai sus. De aceea, ne vom concentra atenția pe primele două noțiuni. Astfel, în conformitate cu art. 3 al Legii nr. 34 din 29.02.2024 privind efectuarea decontărilor în numerar și pentru modificarea unor acte normative, noțiunea de numerar trebuie interpretată „astfel cum este prevăzut la art. 1 din Legea nr. 1232/1992 cu privire la bani” [10]. Potrivit normei la care se face referirea, „unitatea monetară a Republicii Moldova o constituie leul (moldovenesc) egal cu 100 de bani. Numerarul se află în circulație sub formă de semne bănești de hârtie (bancnote) și metalice (monede)” [11]. La rândul său, noțiunea de fonduri este definită în art. 3 al Legii nr. 114/2012: „fonduri – bancnote și monede, mijloace bănești în cont și moneda electronică” [8]. Observăm că noțiunea de fonduri este o noțiune de sinteză care se intersectează cu noțiunile de același nivel – numerar și moneda electronică – utilizate în aceeași dispoziție de la alin. (3) art. 260⁸ CP RM. Doar noțiunea de mijloace bănești în cont²⁰ nu se inter-

18. Definiții asemănătoare sunt formulate în alin. (4) art. 180 din Codul penal al României; lit. (d) art. 2 din Directiva (UE) 2019/713.

19. Exemple de monede virtuale: Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH), XRP (Ripple), Tether (USDT), BNB (Binance Coin), Solana (SOL), USD Coin (USDC), Dogecoin (DOGE), TRON (TRX), Cardano (ADA) etc.

20. Precizăm cu această ocazie că, în corespundere cu art. 3 al Legii nr. 114/2012, prin „cont de plăți” se înțelege „contul deținut în numele unuia sau al mai multor utilizatori ai serviciilor de plată, folosit pentru executarea operațiunilor de plată”.*

* Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică: nr. 114 din 18.05.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 193-197, 661.

sectează cu aceste două noțiuni. Mijloacele bănești în cont reprezintă suma de bani existentă într-un cont de plăți, aflată la dispoziția titularului și utilizabilă pentru efectuarea de operațiuni de plată, conform destinației contului.

După ce am examinat toate cele trei categorii ale obiectului material (imaterial) al infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM, considerăm necesar să facem o concretizare. Ea este inspirată de dispoziția de la alin. (3) secț. 393 din Codul penal al Ungariei: „Instrumentele de plată pentru înlocuirea numerarului emise în alte state beneficiază de aceeași protecție ca cele emise în Ungaria” [12]. Această idee este perfect adaptabilă contextului legislației autohtone. În acest plan, prezentăm ca argument ideile lui C. Roșca: „Atunci când art. 236 CP RM apără economia națională a altor state, acesta apără, în mod implicit, și economia națională a Republicii Moldova [...]. Cu alte cuvinte, economia națională a Republicii Moldova este o parte componentă a economiei mondiale, fiind legată inerent de economiile naționale ale altor state și dependentă într-o măsură mai mare sau mai mică de procesele – pozitive și negative – ce caracterizează aceste alte economii naționale” [13]. În lumina acestei analogii, extinderea protecției penale asupra mijloacelor de plată fără numerar, a numerarului sau a fondurilor, emise sau deținute în alte state, nu doar asigură coerența legislativă internă cu standardele internaționale, ci contribuie direct la apărarea intereselor Republicii Moldova, în strânsă interdependență cu dinamica economiei mondiale. În concluzie, obiectul material (imaterial) al infracțiunilor, prevăzute la art. 260⁸ CP RM, poate fi reprezentat de numerarul sau de mijloacele de plată fără numerar emise în Republica Moldova, într-un stat străin sau într-o uniune de state străine.

În altă privință, ne îndreptăm privirea asupra *victimei* infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM. Din analiza dispozițiilor din alineatele (1)-(3) ale acestui articol, rezultă că infracțiunile analizate afectează drepturile sau interesele legitime ale titularului mijloacelor de plată fără numerar, al numerarului ori al fondurilor. Or, operațiunile, care sunt realizate asupra acestora, nu au la bază consimțământul respectivului titular, aceasta conferind ilegalitate faptelor incriminate în art. 260⁸ CP RM.

B. Latura obiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM:

1) infracțiunea prevăzută la alineatul (1):

În cazul acestei infracțiuni, latura obiectivă include un singur semn constitutiv: fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de acceptare a unei operațiuni de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale.

Acțiunea prejudiciabilă examinată este corelativă în raport cu o faptă săvârșită de către o altă persoană: acțiunea de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale, efectuată prin folosirea unui instrument de plată fără numerar sau a unui instrument de plată electronică care este falsificat sau utilizat fără consimțământul titularului. Astfel, acțiunea prejudiciabilă, prevăzută la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, presupune că subiectul infracțiunii, specificate în această normă, a încheiat în prealabil o înțelegere cu persoana care comite respectiva faptă corelativă. În baza acestei înțelegeri, subiectul infracțiunii, prevăzute la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, primește și validează solicitarea persoanei care comite fapta corelativă, de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale. În acest scop, subiectul infracțiunii, prevăzute la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, procesează datele operațiunii folosind fie propria infrastructură, fie platforme specializate care verifică, confirmă și finalizează retragerea de numerar, transferul de fonduri, încărcarea sau descărcarea monedei electronice ori a monedei virtuale. Ulterior, același subiect asigură retragerea de numerar, transferul de fonduri, încărcarea sau descărcarea monedei electronice ori a monedei virtuale către persoana care comite fapta corelativă. Așadar, acțiunea prejudiciabilă, prevăzută la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, presupune nu doar o aprobare de principiu, ci un proces etapizat, de la inițiere până la finalizare;

2) infracțiunea prevăzută la alineatul (2):

La fel ca în cazul infracțiunii precedente, în ipoteza infracțiunii analizate, latura obiectivă include un singur semn constitutiv: fapta prejudiciabilă care se exprimă în acțiunea de dobândire pentru sine sau pentru altul ori de deținere a unui mijloc de plată fără numerar însușit prin săvârșirea unei infracțiuni. Acțiunea prejudiciabilă, specificată la alin. (2) art. 260⁸ CP RM, presupune două modalități normative care au un

caracter alternativ: a) dobândirea pentru sine sau pentru altul²¹ a unui mijloc de plată fără numerar însușit prin săvârșirea unei infracțiuni; b) deținerea unui asemenea mijloc de plată.

Prima modalitate normativă presupune obținerea în posesie sau achiziționarea unui mijloc de plată fără numerar însușit prin săvârșirea unei infracțiuni. În Codul penal român, modalitățile examinate îi corespunde infracțiunea prevăzută la alin. (2) art. 250¹. Spre deosebire de legiuitorul moldovean, legiuitorul român evidențiază, cu titlu de exemple, formele în care se înfățișează acțiunea de dobândire: „primire, însușire, cumpărare sau [dobândirea] ca urmare a unei operațiuni precum transferul, importul, exportul, vânzarea, transportul, distribuirea sau punerea la dispoziție” [14]. Aceleași exemple sunt valabile în contextul infracțiunii prevăzute la alin. (2) art. 260⁸ CP RM.²²

A doua modalitate normativă a acțiunii prejudiciabile, specificată la alin. (2) art. 260⁸ CP RM presupune exercitarea fie a posesiei asupra unui mijloc de plată fără numerar însușit prin săvârșirea unei infracțiuni, care se caracterizează prin materialitate, fie a controlului asupra unui suport sau asupra mijloacelor de acces la mijlocul de plată fără numerar însușit prin săvârșirea unei infracțiuni, care se caracterizează prin imaterialitate;

3) infracțiunea prevăzută la alineatul (3):

Spre deosebire de infracțiunile precedente, infracțiunea analizată presupune că fapta prejudiciabilă include două componente: a) acțiunea principală de efectuare a unei operațiuni de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale; b) acțiunea adiacentă de utilizare, fără consimțământul titularului, a unui instrument de plată fără numerar, a unui instrument de plată electronică sau a datelor de identificare care permit utilizarea acestuia.

În ceea ce privește acțiunea principală sus-menționată, deosebim patru modalități normative care au un caracter alternativ: i) efectuarea unei operațiuni de retragere de numerar (*i.e.* scoaterea unei sume de bani dintr-un cont de plăți, prin bancomat ori la ghișeu, reducând soldul disponibil în cont); ii) efectuarea unei operațiuni de transfer de fonduri (*i.e.* mutarea unei sume de bani dintr-un cont de plăți în altul, în mod electronic sau scriptural, fără folosirea numerarului); iii) efectuarea unei operațiuni de încărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale (*i.e.* alimentarea unui portofel electronic sau cont de monedă virtuală prin convertirea de monede instituite legal sau de alte active în unități de valoare digitală utilizabile în tranzacții); iv) efectuarea unei operațiuni de descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale (*i.e.* transformarea unităților de valoare digitale înapoi în monede instituite legal sau în alte forme de active tradiționale, retrase în cont bancar ori în numerar).

Referitor la acțiunea adiacentă sus-menționată, consemnăm că tocmai aceasta conferă ilegalitate faptei prejudiciabile specificate la alin. (3) art. 260⁸ CP RM. Astfel, acțiunea adiacentă examinată îndeplinește următoarele condiții: 1) presupune utilizarea neconsimțită a unui instrument de plată fără numerar, a unui instrument de plată electronică sau a datelor de identificare care permit utilizarea acestuia; 2) la concret, se are în vedere lipsa de consimțământ a titularului unui instrument de plată fără numerar, al unui instrument de plată electronică sau al datelor de identificare care permit utilizarea unor astfel de instrumente.

În alt context, supra am menționat că acțiunea prejudiciabilă, prevăzută la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, este corelativă în raport cu o faptă săvârșită de către o altă persoană: acțiunea de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale, efectuată prin

21. Pentru calificarea faptei conform alin. (2) art. 260⁸ CP RM, nu contează dacă dobândirea se face pentru sine (ceea ce înseamnă că dobânditorul este destinatarul final al unui mijloc de plată fără numerar însușit prin săvârșirea unei infracțiuni) sau pentru altul (ceea ce înseamnă că mijlocul de plată fără numerar, care a fost însușit prin săvârșirea unei infracțiuni, este dobândit în numele sau în interesul unei alte persoane fizice ori juridice).

22. Atrage atenția termenul de însușire din lista de exemple prezentate în (2) art. 250¹ din Codul penal român. Considerăm că însușirea, ca formă a acțiunii prejudiciabile, prevăzute la alin. (2) art. 260⁸ CP RM, se poate concretiza în oricare dintre faptele incriminate în art. 186-192, 196, 260⁶ etc. din Codul penal ori în oricare dintre faptele specificate la art. 105 sau 106 din Codul contravențional. Infracțiunea, prevăzută la alin. (2) art. 260⁸ CP RM, poate absorbi doar acea însușire care nu o depășește după gradul de pericol social. Dacă însușirea (de exemplu, concretizată în tâlhărie) depășește (după gradul de pericol social) infracțiunea prevăzută la alin. (2) art. 260⁸ CP RM, atunci trebuie aplicată răspunderea doar pentru infracțiunea „de însușire”.

folosirea unui instrument de plată fără numerar sau a unui instrument de plată electronică care este falsificat sau utilizat fără consimțământul titularului. Remarcăm că această faptă corelativă comportă anumite similarități cu fapta prejudiciabilă prevăzută la alin. (3) art. 260⁸ CP RM. În această ordine de idei, apare următoarea întrebare: este oare posibil ca această legătură dintre infracțiunea, prevăzută la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, și infracțiunea, specificată la alin. (3) art. 260⁸ CP RM, să aibă repercusiuni în planul participăției penale?

Înainte de a răspunde la această întrebare, evidențiem două elemente comune pentru fapta care este corelativă în raport cu acțiunea prejudiciabilă prevăzută la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, și pentru fapta prejudiciabilă specificată la alin. (3) art. 260⁸ CP RM: 1) efectuarea unei operațiuni de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale; 2) această operațiune este efectuată, *inter alia*, prin folosirea/utilizarea, fără consimțământul titularului, a unui instrument de plată fără numerar sau a unui instrument de plată electronică. Totodată, cele două fapte comparate se caracterizează printr-o diferență specifică: fapta, care este corelativă în raport cu acțiunea prejudiciabilă, prevăzută la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, este săvârșită, *inter alia*, prin folosirea unui instrument de plată fără numerar sau a unui instrument de plată electronică care este falsificat; la rândul său, fapta prejudiciabilă, specificată la alin. (3) art. 260⁸ CP RM, este comisă, *inter alia*, prin utilizarea, fără consimțământul titularului, a datelor de identificare care permit utilizarea unui instrument de plată fără numerar sau a unui instrument de plată electronică.

Prezintă interes ipoteza în care cele două fapte comparate nu presupun nicio deosebire. Accentuăm că, în această ipoteză, nu ar fi corect să afirmăm că persoana, care săvârșește infracțiunea, prevăzută la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, este un participant secundar (organizator, instigator sau complice) la infracțiunea specificată la alin. (3) art. 260⁸ CP RM. Persoana, care săvârșește infracțiunea, prevăzută la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, este, fără doar și poate, autorul acestei infracțiuni.²³

În încheierea analizei laturii obiective a infracțiunilor specificate la art. 260⁸ CP RM, consemnăm că aceste infracțiuni sunt formale și se consideră consumate din momentul săvârșirii faptei prejudiciabile.

C. Latura subiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM

În cazul acestor infracțiuni, latura subiectivă se caracterizează prin intenție directă. După cum reiese din dispoziția de la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, este obligatoriu ca, la momentul săvârșirii infracțiunii, intenția făptuitorului să cuprindă împrejurarea că „operațiunea (care constituie fapta corelativă în raport cu fapta prejudiciabilă prevăzută la alin. (1) art. 260⁸ CP RM – *n.a.*) este efectuată prin folosirea unui instrument de plată fără numerar sau a unui instrument de plată electronică care este falsificat sau utilizat fără consimțământul titularului” [4]. Dacă această condiție nu este îndeplinită, lipsește temeiul de aplicare a alin. (1) art. 260⁸ CP RM.

În cazul infracțiunii prevăzute la alin. (2) art. 260⁸ CP RM, scopul este special: scopul de utilizare frauduloasă a unui mijloc de plată fără numerar însoțit prin săvârșirea unei infracțiuni. Subliniem că acest scop se atestă doar în prezența modalității normative de deținere a unui mijloc de plată fără numerar însoțit prin săvârșirea unei infracțiuni, nu și în prezența modalității normative de dobândire pentru sine sau pentru altul a unui asemenea mijloc de plată.²⁴

23. Putem face o analogie cu situații comparabile: cumpărătorul de influență este autorul infracțiunii prevăzute la alin. (11) art. 326 CP RM, nu un participant secundar la infracțiunea de trafic de influență prevăzută la alineatul (1) din același articol; corupătorul este autorul infracțiunilor prevăzute la art. 325 CP RM, nu un participant secundar la infracțiunile de corupere pasivă prevăzute la art. 324 CP RM; mituitorul este autorul infracțiunilor prevăzute la art. 334 CP RM, nu un participant secundar la infracțiunile de luare de mită prevăzute la art. 333 CP RM etc.

24. Care este soluția de calificare dacă scopul sus-menționat se realizează, adică mijlocul de plată fără numerar, care a fost însoțit prin săvârșirea unei infracțiuni, este utilizat fraudulos? În primul rând, răspunsul la această întrebare depinde de cine utilizează fraudulos mijlocul de plată fără numerar, care a fost însoțit prin săvârșirea unei infracțiuni: făptuitorul sau o altă persoană? Dacă îl utilizează făptuitorul, atunci infracțiunea, prevăzută la alin. (2) art. 260⁸ CP RM, va putea forma concurs cu o faptă „de utilizare frauduloasă” (de exemplu, cu infracțiunea specificată la alin. (3) art. 260⁸ CP RM). Dacă însă îl utilizează o altă persoană, atunci acea persoană ar urma să răspundă pentru fapta „de utilizare frauduloasă” (de exemplu, pentru infracțiunea specificată la alin. (3) art. 260⁸ CP RM).

În alt context, legiuitorul nu evidențiază motivele care ar determina săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM. Considerăm că aceste motive pot consta, după caz, în: interesul material; răzbunare; teribilism etc.

D. Subiectul infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM

În cazul infracțiunilor analizate, subiect este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani. În ipotezele, consemnate la alin. (1), (4) și (5) art. 260⁸ CP RM, subiect poate fi, de asemenea, persoana juridică (cu excepția autorității publice). Nu este exclus ca, în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 260⁸ CP RM, subiectul – persoană juridică să posede calitatea specială de prestator de servicii de plată în accepțiunea art. 5 al Legii nr. 114/2012 (în coroborare cu pct. 5) alin. (1) art. 4 al aceleiași legi).

E. Circumstanțele agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM

Răspunderea se agravează conform alin. (4) art. 260⁸ CP RM, dacă infracțiunile, prevăzute la alin. (1) - (3) ale acestui articol:

– sunt săvârșite prin utilizarea de date de identificare fictive (lit. a));

În acest caz, agravarea răspunderii este condiționată de folosirea unui mijloc special de săvârșire a infracțiunii. Prin „date de identificare” se înțeleg informațiile esențiale care permit recunoașterea și utilizarea unui mijloc de plată fără numerar. Acestea pot include, după caz: numărul cardului și elementele sale asociate (nume titular, dată de expirare, cod CVV/CVC); datele de autentificare pentru conturi bancare sau portofele electronice (user, parolă, coduri OTP, PIN); chei criptografice sau alte credențiale digitale necesare pentru autorizarea tranzacțiilor cu monedă electronică sau cu monedă virtuală. Date de identificare fictive sunt acele date care, fiind utilizate, fac posibilă efectuarea unei operațiuni ca și cum ar acționa titularul legitim al mijlocului de plată fără numerar²⁵;

– sunt săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală (lit. b));

Deosebirea dintre aceste două forme de participare se ia în calcul la individualizarea pedepsei. La stabilirea pedepsei nu se ia în considerare agravanta specificată la lit. c) alin. (1) art. 77 CP RM;

– au cauzat daune în proporții mari (lit. c));

În acest caz, mărimea daunelor se stabilește în corespundere cu alin. (1) art. 126 CP RM. În prezența circumstanței agravante examinate, infracțiunea este materială.

Răspunderea se agravează conform alin. (5) art. 260⁸ CP RM, dacă infracțiunile, prevăzute la alin. (1) - (3) ale acestui articol, au cauzat daune în proporții deosebit de mari.

În acest caz, mărimea daunelor se stabilește în corespundere cu alin. (1¹) art. 126 CP RM. În prezența circumstanței agravante examinate, infracțiunea este materială.

Concluzii

Adoptarea Directivei (UE) 2019/713 a reprezentat principala cauză care a impulsionat completarea Codului penal cu art. 260⁸. Obiectul juridic de subgrup al infracțiunilor, prevăzute de acest articol, îl formează relațiile sociale cu privire la legalitatea operațiunilor cu mijloace de plată fără numerar. Din acest obiect derivă organic obiectele juridice speciale ale infracțiunilor prevăzute la art. 260⁸ CP RM. Conținutul obiectului material sau imaterial al infracțiunilor, prevăzute de acest articol, se stabilește în acord cu art. 132³ CP RM și cu unele norme extrapenale (care se găsesc, în principal, în Legea nr. 144/2012). Victima infracțiunilor, prevăzute la art. 260⁸ CP RM, este titularul mijloacelor de plată fără numerar, al numerarului sau al fondurilor, asupra cărora acționează ilegal făptuitorul. Infracțiunile, specificate la acest articol, sunt formale și se consideră consumate din momentul comiterii faptei prejudiciabile. Latura subiectivă a infracțiunilor,

25. Precizăm că, în ipoteza prevăzută la lit. a) alin. (4) art. 260⁸ CP RM, nu este necesară aplicarea suplimentară a art. 1771 CP RM. Or, „în cazul în care falsul de identitate este săvârșit în contextul unei alte infracțiuni, acesta își pierde individualitatea. În asemenea cazuri, în acord cu regula fixată la art. 118 CP RM, răspunderea se va aplica nu pentru infracțiunea prevăzută la art. 1771 CP RM, ci pentru una dintre faptele specificate la lit. f) alin. (1) art. 165, art. 167, 168, 190, 196, 238, 248, 2481 sau altele din Codul penal.”*

* BRÎNZA, S., STATI, V. Falsul de identitate: ce este și când atrage răspunderea penală? În: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale), 2025, nr. 3, pp. 28-38. ISSN 1814-3199.

prevăzute la art. 260⁸ CP RM, se caracterizează prin intenție directă. Subiect al acestora este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani. În ipotezele, consemnate la alin. (1), (4) și (5) art. 260⁸ CP RM, subiect poate fi, de asemenea, persoana juridică (cu excepția autorității publice).

Referințe bibliografice:

1. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene: nr. 1171 din 28.11.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 499-503, 1314.
2. Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional): nr. 136 din 06.06.2024. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2024, nr. 245-246, 353.
3. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal*. Partea Specială. Vol. II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p. ISBN 978- 9975-53-470-3.
4. Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.
5. Legea pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică: nr. 6 din 02.02.2009. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 37-40, 104.
6. COJOCARU, R., LISNIC, S. The crime of illegal operations with non-cash payment instruments: constitutive elements and practical aspects. În: *Legea și Viața*, 2025, nr. S, pp. 593-603. ISSN 2587-4365.
7. COJOCARU, R., ȚICAL, G.-M. Elucidarea conținutului obiectului juridic în procesul de încadrare a infracțiunilor. În: *Legea și Viața*, 2022, nr. 7-8, pp. 30-42. ISSN 2587-4365.
8. Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică: nr. 114 din 18.05.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 193-197, 661.
9. Codul fiscal al Republicii Moldova: nr. 1163 din 24.04.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1997, nr. 62, 522.
10. Legea privind efectuarea decontărilor în numerar și pentru modificarea unor acte normative: nr. 34 din 29.02.2024. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2024, nr. 86-88, 129.
11. Legea cu privire la bani: nr. 1232 din 15.12.1992. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1993, nr. 3, 51.
12. Codul penal al Ungariei. [Accesat: 25.08.2025] Disponibil: <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Ungaria-RO.html>
13. ROȘCA, C. Unele aspecte legate de obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art. 236 din Codul Penal. În: *Priorități ale cercetării în domeniul juridic și economic și impactul asupra societății contemporane, 20 septembrie 2024, Chișinău*. Chișinău: CEP USM, 2025, Ediția 4, pp. 91-96. ISBN 978-9975-62-849-5.
14. Codul penal al României: nr. 286 din 17.07.2009. În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr. 510.

Date despre autor:

Vitalie STATI, doctor în drept, profesor universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-1371-4961

E-mail: vitalie.stati@usm.md

Prezentat: 08.09.2025